

STUDIJŲ DALYKO (MODULIO) APRAŠAS

Dalyko (modulio) pavadinimas lietuvių kalba	Dalyko (modulio) pavadinimas lietuvių kalba	Kodas
Bendroji Biologija	General Biology	

Dėstytojas (-ai)	Padalinys (-iai)
Dėstytojai: Koordinuojantis: doc. Jurga Turčinavičienė J. asist. Indrė Dalgėdienė – paskaitos 12 val.; Doc. Jurga Turčinavičienė – paskaitos 12 val.; Lekt. Asta Stapulionytė – paskaitos 12 val, Doc. Laura Kalinienė – paskaitos 6val.; Prof. Rolandas Meškys – paskaitos 6 val; J. asist. Martina Rudgalvytė - seminarai 16 val.	Biomokslų institutas, Gyvybės mokslų centras, Saulėtekio al. 7, LT-10257 Vilnius

Studijų pakopa	Dalyko (modulio) lygmuo	Dalyko (modulio) tipas	
I-a		Privalomas	
Igyvendinimo forma	Vykdymo laikotarpis	Vykdymo kalba (-os)	
Auditorinė	I-as semestras, rudens	Lietuvių	
Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5	150	Paskaitos – 48 val. Seminarai – 16 val.	86

Dalyko (modulio) tikslas: studijų programos ugdomos kompetencijos
Igyti sistemingų naujausiais mokslo tyrimais paremtų žinių apie mus supančią gyvąją gamtą, jos įvairovę, gyvų organizmų sandaros ypatybes, vystymąsi, gyvybines funkcijas, santykius, gebėjimą prisitaikyti prie kintančių sąlygų;   Igyti gebėjimų analitiškai, kritiškai, sistemiskai nagrinėti, susieti, vertinti bendrosios biologijos mokslo žinias ir faktus;   Igyti gebėjimų taikyti biologines žinias ir jomis paremtus metodus teorinių ir praktinių problemų, susijusių su biologiniais objektais ir reiškiniais, sprendimui;   Igyti gebėjimų perteikti bendrosios biologijos žinias ir koncepcijas žodžiu ir raštu, dalyvauti mokslinėje diskusijoje

Dalyko (modulio) studijų siekiniai	Studijų metodai	Vertinimo metodai
Įvadas į organizuotas sistemas, jų savybes ir cheminę sudėtį I siekinys: Suprasti organizuotų sistemų savybes ir jų mokslinių tyrimų pagrindines koncepcijas: išskirti savybes, skiriančias organizuotas sistemas nuo negyvos materijos; apibūdinti tris organizmų domenų ir paaiškinti jų evoliucinius ryšius. paaiškinti mokslinio argumentavimo būdus ir metodologiją; apibrėžti ir aptarti hipotezės ir mokslinės teorijos sąvokas. Paaikškinti organizuotų sistemų cheminius pagrindus: suprasti atomų sandarą ir kaip atomų sąveika formuoja molekules, svarbias organizuotų sistemų funkcionavimui; paaiškinti vandens, kaip puikios terpės biologinėms reakcijoms, savybes; išvardinti pagrindinius ląstelių cheminius elementus identifikuoti keturias pagrindines organinių molekulių klases ir jų funkcijas. Ląstelė II siekinys: Paaikškinti, kaip ląstelė gali funkcionuoti: viena arba kaip organizuotos sistemos struktūrinis vienetas, ir susidaryti dalinantis kitoms ląstelėms:	Paskaitos seminarai	Tarpiniai testai Pavyzdžio analizė, žodinis atsiskaitymas Egzaminas

• apibrėžti ir aptarti ląstelių teoriją; • suprasti, kaip siejasi ląstelių vidinė sandara ir funkcijos, identifikuoti skirtumus tarp autotrofinės ir heterotrofinės ląstelių; • paaiškinti, kaip ląstelė geba palaikyti homeostazę vykdydama medžiagų transportą į vidų ir iš ląstelės; • paaiškinti fermentų vaidmenį ląstelėse. • schematiškai pavaizduoti fotosintezai būdingus medžiagų virsmus ir energijos tėkmės kryptį. • schematiškai pavaizduoti kvėpavimui būdingus medžiagų virsmus ir energijos tėkmės kryptį; • įvardinti pagrindinius ląstelių bendravimo būdus; • schematiškai pavaizduoti fundamentinį signalo perdavimo mechanizmą, siejantį įvairius signalo perdavimo kelius; • apibrėžti ląstelės lygyje vykstančius procesus, lemiančius daugialąsčių organizmų susidarymą;		
Genetika III siekinys Paaikškinti, kad DNR koduojama informaciją tėvai perduoda vaikams lytinio ir nelytinio dauginimosi būdais; visi gyvi organizmai turi vienodą fundamentalią genomo struktūrą. DNR pokyčiai gali keisti genų raišką ir fenotipą: • paaiškinti DNR struktūrą ir replikacijos svarbą ląstelių dalijimuisi; • apibendrintai paaiškinti kaip DNR koduojama informacija valdo baltymų biosintezę; • palyginti lytinį ir nelytinį dauginimąsi; • palyginti mitozę ir mejozę; • suprasti ir paaiškinti recesyvinio/dominuojančio, nepilnai dominuojančio, kodominuojančio, su lytīm susijusių alelių (požymių) sąvokas; • suprasti mutacijų koncepciją ir bendrai paaiškinti mutacijų vaidmenį tiek biologijoje, tiek šiuolaikinėse genų technologijose; • suprasti vystymosi genetikos koncepciją, ir bendrai paaiškinti kaip genomo raiškos valdymas nulemia skirtumus ląsteliniame ir individo lygmenyje.		
Evoliucija IV siekinys: Suvokti biologinės evoliucijos principus, gebėti juos taikyti sprendžiant teorines ir praktines problemas. • įvardinti biologinės evoliucijos įrodymus; • apibrėžti mutacijų ir rekombinacijos vaidmenį evoliucijoje; • paaiškinti, kaip siejasi organizmų evoliuciniai ryšiai ir klasifikavimo metodai; • įvardinti ir bendrai aptarti pagrindinius evoliucijos lūžius; • suprasti ir palyginti mikroevoliucijos ir makroevoliucijos mechanizmus ir jų tyrimų metodus. • susieti genomo ir proteomo koncepcijas nagrinėjamų temų kontekste.		
Virusų įvairovė ir biotechnologija V siekinys: suprasti virusų biologiją ir praktinio panaudojimo galimybes • bendrais bruožais aptarti virusų biologiją, ir išskirti pagrindinius virusų sistematinius vienetus; • paaiškinti virusų panaudojimo biotechnologijoje galimybes.		
Prokariotų įvairovė ir biotechnologija VI siekinys: suprasti prokariotų biologiją ir praktinio panaudojimo galimybes • bendrais bruožais aptarti prokariotų biologiją, išskirti pagrindinius prokariotų sistematinius vienetus; • paaiškinti prokariotų panaudojimo biotechnologijoje galimybes.		

Paskaitų temos	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiškų studijų laikas ir užduotys

	Paskaitos	Konsultacijos	Seminarai	Pratybos	Laboratoriniai darbai	Praktika	Visas kontaktinis darbas	Savarankiškas darbas	Užduotys
I Įvadas į organizuotas sistemas, jų savybes ir cheminę sudėtį: • savybės, • neorganinės molekulės, • organinės molekulės, • tyrimų metodologija.	6						6	8	Savarankiška temų analizė naudojant pateiktą literatūrą (bibliotekoje ir virtualioje mokymosi aplinkoje) Aktyvus mokymasis
II Ląstelės, kaip organizuotos sistemos, pagrindinės koncepcijos: • struktūra, • energija, • kvėpavimas ir fotosintezė, • ląstelių bendravimas, • daugialąstiškumas.	6						6	8	
III Organizuotų sistemų valdymas genų lygyje: • genų struktūra; • genų raiška ir jos reguliavimas; • mutacijos; • eukariotų ląstelės ciklas; • paveldimumo mechanizmas; • vystymosi genetika • genų technologijos	12						12	10	
IV Organizuotų sistemų evoliucija: • evoliucijos kritiniai lūžiai, • mikroevoliucijos mechanizmai, • makroevoliucijos mechanizmai, • taksonomija ir sistematika	12						12	12	
V Įvadas į virusų įvairovę ir biotechnologiją • virusų biologija, ir pagrindiniai sisteminiai vienetai; • virusų panaudojimo biotechnologijoje galimybes.	6						6	5	
VI	6						6	5	

Įvadas į prokariotų įvairovę ir biotechnologiją									
prokariotų biologija, pagrindiniai prokariotų sisteminiai vienetai; prokariotų panaudojimo biotechnologijoje galimybės.									
Seminarų temos									
Įvadas į duomenų bazes			2					2	Uždavinių sprendimas
Darbas su NCBI, ENSEMBL, DAVID duomenų bazėmis			2					8	Aktyvus mokymasis
Darbas su UniProt, KEGG duomenų bazėmis			2					8	
Mielių (<i>Saccharomyces cerevisiae</i>) naudojimas tyrimuose ir duomenų bazės (SGD, Pombase)			2					4	
Nematodo (<i>Caenorhabditis elegans</i>) naudojimas tyrimuose ir duomenų bazės (Wormbase, Wormatlas)			2					4	
Vaisinės muselės (<i>Drosophila melanogaster</i>) (Flybase) ir Zebražuvės (<i>Danio rerio</i>) (ZFIN, Vega) panaudojimas ir duomenų bazės			2					5	
Naminės pelės (<i>Mus musculus</i>) (MGI, ABA) ir Baltažiedžio vairinio (<i>Arabidopsis thaliana</i>) (TAIR) naudojimas tyrimuose ir duomenų bazė			2					5	
Naudojimas duomenų bazėmis: atsiskaitymas.			2						
Iš viso	48		16					64 86	

Vertinimo strategija	Svoris proc.	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai
I ir II paskaitų temų tarpinis testas	18	3 semestro savaitė	Dalykas vertinamas kaupiamuoju balu, kurį sudaro tarpinių atsiskaitymų (koliioviumų) ir seminarų atsiskaitymo svertinis vidurkis. Kaupiamasis balas skaičiuojamas tik tada, kai parašyti visi tarpiniai koliokviumai bei dalyvauta visuose privalomuose seminaruose.
III paskaitų temos tarpinis testas	17	5 semestro savaitė	Visi tarpiniai atsiskaitymai yra privalomi . Visų temų testų laikymas yra privalomas nustatytu laiku.
IV paskaitų temos tarpinis testas	17	7 semestro savaitė	Kiekvienas koliokviumas sudarytas iš testo su atvirojo ir uždarojo tipo klausimais. Maksimali kiekvieno testo balų suma – 10. Koliokviumai vertinami pažymiais 10-balėje vertinimo sistemoje, pateiktoje VU Studijų pasiekimų vertinimo tvarkoje, atsižvelgiant į teisingai atsakytų testų klausimų skaičių.

V-VI paskaitų temos tarpinis testas	18	9 semestro savaitė	
Seminarai	30	seminarų metu	Lankymas privalomas. Be pateisinamos priežasties praleidus daugiau nei vieną seminarą, studentas neprileidžiamas prie galutinio atsiskaitymo. Kiekvieno seminaro metu studentams pateikiamos užduotys savarankiškam darbui. Iš panašaus tipo užduočių paskutinio seminaro metu parengiamas atsiskaitymas. Maksimali atsiskaitymo taškų suma- 30. 10- puikios žinios ir gebėjimai (28-30 taškų), 9- labai geros žinios ir gebėjimai (25-27 taškai), 8- geros žinios ir gebėjimai (22-24 taškai), 7- vidutinės žinios ir gebėjimai (18-21 taškas) 6- Patenkinamos žinios ir gebėjimai (14-17 taškų), 5- žinios ir gebėjimai dar patenkina minimalius reikalavimus (10-13 taškų), 4-0- nepatenkinami minimalūs reikalavimai (0-9 taškai).4-0 – nepatenkinami minimalūs reikalavimai. Už aktyvų dalyvavimą seminaruose-konsultacijose, studentai gali būti skatinami prie seminarų dalies vertinimo (t.y. neviršijant maksimalios 30% dedamosios) pridėdant iki 5% galutinio balo siekiantį priedą.
Galutinis kaupiamasis vertinimas	100	Rudens sesijos metu	Kaupiamasis balas skaičiuojamas tik tada, kai parašyti visi koliokviumai bei dalyvauta visuose privalomuose seminaruose ir už juos atsiskaityta.
Egzaminas	100	Perlaikymo sesijos metu	Jei praleistas bent vienas seminaras ir nedalyvauta bent viename tarpiniame atsiskaityme, perlaikymo sesijos metu atsiskaitoma iš visų temų. Jeigu praleisti seminarai juos lankyti galima tik kitais metais. Egzamino teste bus pateikta klausimų iš I-VI temų.

Autorius	Leidimo metai	Pavadinimas	Leidykla	Vienetų skaičius bibliotekoje ar internetinė nuoroda
Privalomoji literatūra				
Virtuali kurso aplinka	2025	Bendroji biologija		https://emokymai.vu.lt/
Robert. J. Brooker	2017	Biology	New York : McGraw-Hill Education	VU prenumeruoja online prieigą [2017] nuoroda
TheArabidopsisInformationResource				https://www.arabidopsis.org/
Mouse Genome Informatics				http://www.informatics.jax.org/